

tadès).

Perdiuada. Perdiuar-se. Perdiuer. Perdiueta.

Perdó, perdonable, perdonador, perdonament, perdonança, perdonar, perdonavides, V. donar

PERDRE, del ll. PĚRDĚRE id., derivat de DĀRE 'donar' (amb el sentit primitiu de 'donar del tot'). □ 1.ª doc.: orígens.

«Veng a z'alberg d'en G. M. e menà-se'n zos porcs e'z bous e tot aitant cant i trobà: per què zo mas ne valrà tots tems meins, e n'é *perdu*; e, ana<n>t, veng e'l mas de la M. ---», doc. de l'Alt Cardener, del S. XII; «a *perdu* l'ecclésia dez Pui, e la de Fonç, 300 sacrificis», Conca de Tremp, a. 1242; «sapiatz que fui robat e *perdi* tot quant portava ---», SdUrg., c. 1251 (PPujol, *DocVgUrg.*, 4.26, 8.43, 16.67). «Per les coses peridors / no vulams lo goç del durable paradís *perdre*», *Hom.*, 1v23. «Pren-me-n axí com a 'quell philosophe / qui, per muntar al bé qui no-s pot *perdre*, / los *perdedors* llançà en mar profunda / crehent aquells l'entenniment torbassen / ---», Ausiàs XVIII, v. 43.

El mot es manté en ús, i en la seva forma intacta, en tot el territori de la llengua. Només convé advertir que el val. vulgar ha tendit a eliminar-hi una de les *rr* en l'infinitiu, el futur i el condicional, dient *pèdre*: forma que es comença a sentir tot seguit de passar el riu de la Sènia (Rossell, Vallibona, 1934), i més o menys per tot el P. Val. A la PnaCast. el vulgarisme és més aviat (cosa molt més localitzada) per *pèdua* de la segona *r*: «—Mare, he *perdu* l'agulla de cap. —El teu cap havies de *perde*!», «el *perde* cria mala sang», Borràs Jarque (BSCC XIV, 452), eliminació que també es lóna a Mall., segons *AlcM*, però amb nota de vulgaríssima. Formes peculiars del val. (aquestes ja no estrictament vulgars) són *io pèrk* Ind. Pres. 1, *pèrga* Subj. Pres., *perguera* Subj. Impf. 3 (Càrcer, 1962), *pergut* Participi.

Del parlar de Ribagorça és notable el part. *perdét* (Lasquarri, 1957), que cap a Roda i Benasc es torna *perdéu*. Però entrant per l'Alt Aragó, aviat vénen terminacions en *i*, com les cast., de manera que a Bielsa diuen *perduto* («muchas cosas ya són *perditas*», 1965); és fals atribuir *perdu* a Bielsa (Badia, Monografia, p. 315), a base del nom del gran pic: però aquest no es diu *Mont Perdu* en l'ús genuí belsetà, car sempre hi ha estat conegut com *Las Tres Serores*.

Substantivat un *perdu* s'ha dit en bastants llocs per 'un erm'. D'una banda a l'Alt Berguedà: «la Solana de l'Ermengou és "el *perdu*": tot el que hi ha més amunt dels Pujolers», Castellar de N'Hug (1936); «Els *Perdúts* del Rafol», Torrent de l'Horta (1962).

Buscar o caçar la perduda 'vagarejar amb propòsits poc clars o poc lloables': «és una dona que faria calés dels claus de les baldufes: per cencugema --- varen passar uns senyors que *cassavan* la *perduda*, y 'ls hi va vendre tota la parraqueria de la caixa, qu' encara era del temps de quan Judas era fadri: creuria que en va treure mitja dobla de cotre, allà ahont no valia ni tres pessetes!», MrnVayreda (*Sang Nova* I, § 4, 26). «En

PANXAPRIM: Escolti, jove: si *busca la perduda*, aquí hi ha un home per donar-li'n raó. HEREU ESCAMPA: El que he de menester és un mussol domesticat perquè em guardi les gallines. PANXAPRIM: Allargui's si és servit (*es treu un ganivet de molles esgarriñós, fent petar el crec-crec de les molles*) si no vol pendre mal, jove ---», Coromines (*De Plaer* --- IV, O. C., 638a14). «El minyó, *anant per perdudes*, s'assegué al marge, esperant que tornés el dia i que li llevessin el coll 'veient-se *perdu*', AntCayrol (Cerdà, *Cont.*, 17).

DERIV.: *Perdició* [*Hom.*]: «si-ns volem gardar de *perdició* e de vanitat, obs avem a saber qué és caritat: *Karitas est dilectio Dei et proximi*» (f° 1v16); «imposà nom / Adam, a l'hom, / Eva, a la dona: / *Adam* 'camp' sona / 'vermell o roig'; / *Eva*, 'mal goig, / maldició, / *perdició*, / e remor d'ossos, / boca e mossos, / plor' se interpreta», JRoig (*Spill*, 10354); «Ay! las llurs mares / las donan alas - y ocasió, / que l'ajuda del dimoni - és la llur *perdició*», MilàF (*Romancerillo*, 77.1f.) (ja ed. 1853, n.º 66). Especificament rossellonesa és la concreció en 'terreny vague, ermat, que no s'aprofita': prop de Salses hi ha una partida deserta que en diuen *Lə pərdisiú*; i més cap a mar: «Lo Salf de Migdia és un indret que hi feien sal, mes ara és *ən pərdisiú*: hi ha moltó(n)s arax», Barcarès (1960); *perdicionament*.

Perdedis (1808, diccionari Aguiló). *Perdedor* m. 'el qui perd' (JRoig, *Spill*); adj. 'que hom perd fàcilment o sense gran dany' (Ausiàs, supra; *CostTor.*), 'on fàcilment ens perdem' (*camí* etc.) (Verdaguer; *Dag.*; guies Osona etc.): «prenguin el camí de mà dreta: no és gens *pərdəđəđ*» cat. or. pertot (1919 ---). *Perdedora*. *Perdent*. *Perdible*; *imperdible*. *Perdiguera*. *Perdiment* [Llull]. *Perdudes*. *Perdanya*.

Perdulari [Belv.]; «No dius qu'és un *perdulari*? / *Perdulari*... jo't diré: / a la cuenta és capità / del Conde d'Urgell / ---», Pitarra (*Lo Cantador, Gatades*, p. 89); «les ensenyances del seminari --- sots la pervertidora influència de l'allavors amic Ibo, no cavaren gaire fons en la meva ànima; i si, no obstant, m'havia conservat lliure de perversió a través d'una vida de *perdulari*, era, no per virtuositat de sentiments, sinó més bé per pulcritud d'instint ---», MrnVayreda (*Puny.*, XVII, 261 (203)); convindria confirmar i datar la var. mall. *perduari* (*Dag.*, mentre que *DFgra.*, *Damen.* i *AlcM* no confirmen més que l'adotzenat *-ulari*), que potser enllaçaria amb *pèdua*?, car no hi ha proves sòlides que el cast. *perdulario* [fi S. XVI, DCEC, doncs posterior a l'era dels nostres agermanats i bandolers] fos verament anterior al cat. en la llengua veïna. *Perdis* [*Dag.* «perdu, tronat, tronera, perdulari»; *DOrt.*]; «de talla esvelta --- una mica *perdis* amb les dones, que li trobaven totes les gràcies, d'una veu baronívola i ---», Coromines (*Prometeu* XIV, § 3, p. 233, cites molt posteriors en *AlcM*; en cast. no em consta fins a 1914). *Pèrdissa*?

Pèdua [1270; Desclot; *Cost. Tort.*; Llull etc.]; «qual seria la *pèdo*» a. 1270, variant freqüent en els docs. ross. (21 exs. en *InoLC*, 1270-1414, junt amb tres de *pèdua* de 1385-1397). En els *CostTor.*, els